

Yabancı memleketlerde hartacılık :

Norveç hidroğrafi servisi

Yazan: Deniz Alb.
Ahmet Rasim Barkınay

(Bear) adasile (Spitzberg) adalarına ait olmak üzere
bu servisin yucuda getirdiği yeni “Arktik,”
hartalarının tetkiki

Norveç dilinde (Sjøkartverket) denilip (Deniz harta dairesi) anlamına gelen Hidroğrafi servisinin bu günkü kurumu, yaktile bahriye ihtiyat üst subaylarından iken sivil hizmete çıkmış olan bir zatın uhdesinde olmak üzere, üç sivil mühendis idaresinde üç şubeden ve diğer hizmet kısımlarından ibarettir.

Mevcut üç şubeden birinci şubenin vezaifi:

Yeni hartaların , ve bu hartaların basımının hesabı ile tersim ve imalleri;

İkinci şube vezaifi:

Harta ve levhaların iyi bir halde muhafazalarile, deniz fenerleri sektörlerinin boyanması;

Üçüncü şube vezaifi:

Denizcilere ilân yapmak, ve deniz kılavuzu kitaplarını hazırlamak, ve kitaphane kısmına bakmaktır.

Bu şubelerden, yalnız ikinci şube, fa’âl listede bulunan bir deniz yarbayı tarafından idare edilmektedir.

Müteferri hizmet olmak üzere yine bir şef idaresinde, mesaha gemileri işlerine, evrak ve vesaikın toplanup saklanmasına bakıldığı gibi, mıknatış işler ile, bilcümle alât ve edevata bakan, ve ayrıca bazı hususî işleri gören diğer şeflerde mevcuttur.

Hidroğrafi dairesinin yazdığımız şeflerinden başka daha bir çok azaları mevcut olup, her sene deniz mesaisine gönderilen ayrıca beş, altı subayı da bunlara katmak lâzımdır.

İşlerin çoğaldığı zaman bu mevcuda donanmadan muvakkaten alınan bazı subaylar dahî ilâve olunarak kadro tevsi olunmaktadır.

Mesaha gemileri:

Norveç Hükûmetine ait üç mesaha gemisi mevcut olup, bunlardan bir danesi, 98 ton cesametinde (Hydrograf), ve yine aynı cesamette olan (Wilhelm Huth), ve (Rot) ismindeki gemilerdir.

Bunlardan başka, 6 dane yardımcı harta gemisi; 8 adet motorbot dahi mevcuttur.

Norveç deniz hartalarında mebd e nısfınnehrı (Tûl mebdei)

Norveç Hükûmeti, bir vakitler, İspanyolların (Kanarya) adalarının (Ferro) adasından geçen nısfınnehar ile Hiristiyanya (bu günkü Oslo) dan, ve (Griniç) den geçen nısfınneharları, müştereken deniz hartaları üzerinde kullanırken bilâhare, yalnız. Hiristiyanya (Oslo) ile (Griniç) den geçen nısfınneharları birlikte kullanmağa, ve son zamanlarda ise, hepsini bırakarak yalnız (Griniç) den geçen nısfınneharları mebd e meridiyenı olmak üzere kullanmağa başlamış, ve fakat hartaların alt kenarlarındaki çerçeve arasına (Oslo) ile (Griniç) arasındaki tûl farkını dahi yazmağı usul ittihaz etmiştir.

Norveç deniz hartalarında iskandiller:

Bu günkü tarihten (25) sene evveline kadar deniz hartalarında derinlikler için kâmilin (kulaç) ve (kadem) kullanılırken, bilâhare (metre) sistemi kabul edilerek kullanılmağa başlanmıştır; ve mevcut hartalardaki iş'arata göre (metre) veya (kulaç) olanları için hartanın başlığı civarına, dikkati derhal çekmesi için, kırmızı renk ile (metre) veya (kulaç) kelimesi basılmıştır.

Norveç hidroğrafi dairesi deniz hartaları:

Norveç Hükûmetinin Iskandinavya sahillerine ait olmak üzere vucude getirdiği hartalar, bazı hususattan, ezcümle pusula şekilleri, hartanın rengi, çerçevesi, ve başlık ve sairesi itibarile, şimalî kutup medarlarına tesadüf eden; ve Norveç hakimiyeti altında bulunan (Björnöya) ve (Vests-pitsbergen) ["Bear,, - "Ayı,, , ve "Spitzberg,,] adaları, ve (Jan mayan) adalarına ait olmak üzere son zamanlarda vucude getirilmiş olan arktik adaları gurubundan farklı olarak yapılmaktadırlar.

Iskandinavya sahilleri, ve Bear adası arasında mevcut kanal bütün kış için buzdan salim, ve (cumudiye) aysberg-lerden ari olup, yalnız Iskandinavya sahillerinde mevcut, ve ana karalara doğru bir hayli imtidatda saplanmış gibi girmiş olan, ve (Fiord) denilen körfezlerin, ve koyların diplerine doğru kısımları bazan buz tutmaktadır.

Arktik hartaları:

Bu hartaların başlı başına olanları tam bir çerçeve içinde olup, birbirleriyle seyir hususunda irtibat ve münasebeti olanların, ittisalin cihetine göre üst veya alt veyahut yan çerçeveleri (kesileceği için) diğer kalacak çerçevelere nazaran tam bir şekilde tahdit edilmiştir.

Bu hartalarda iskandiller metrik sistem üzerine yapılmıştır. Binaenaleyh; seyir memurlarına bu en mühim olan mahiyeti bildirmek üzere, iskandil iş'arlarının (metre) olduğu, nazarı dikkati süratle celbetmesi için (kırmızı) ile, ve iri harflerle basılmıştır.

(Bear) adası deniz hartası:

İngilizce (ayı adası) anlamına gelen bu adaya (Cherry I.) ismi dahi verilmekte olup Norveç dilince (Björnöya) denmektedir.

Bu ada, Iskandinavya büyük yarım adasının en şimalî çıkıntısı olan, ve Norveç dilinde (Nord Kapp) denilen, ve teşekkül korkunçluğu itibarile kendini temaşa için bir çok avrupalı seyyah celbeden (Şimal burnu) nun (228) deniz mili yıldız karayel istikametinde olup, bir re'si cenuba bakan bir müselles şeklini andırır ki, bu cenuba sarkmış buruna (Stappen) burnu denilir.

(Bear) adası mesahasına, 1928 senesinde başlanmış ve (Jeodezi) departmeni tarafından evvelce vucude getirilmiş olan nirengi şebekesine kısmen de Norveç Hidroğrafi daire-since tali noktalar ilâve edilerek, topoğrafisi ve sahil hattı fotometri usulile meydana getirilmiştir.

Her senenin, ancak mayıs ayından ağustos nihayetine kadar devam etmek üzere çıkılabilen mesaide, bidayeten adanın şarkından başlanarak, (100) millik bir nısıf kuturda iskandil şua hatları üzerinde, ve cenuptan dolaşmak üzere, deniz dibi derinliği ölçülmeğe başlanmıştır. İşaretlerin görülebildiği noktalara kadar, bunlara bakmak suretile; ve bu noktalardan ilerisi için, parekete ile seyir suretile iskandiller yapılmıştır. Bittabi, sığ sularda el iskandili, ve derinlerde ise iskandil makinaları kullanılmıştır.

Bu suretle (dört yıl) devam eden iskandil ameliyatı ile adanın muhiti etrafındaki muhtelif derinlik münhanileri meydana çıkarılmak üzere, adanın jeolojik teşekkülü ortaya konmuş, ve büyük bir bank, denizcilerin gözü önüne bırakılmıştır.

Buradaki iskandil mesaisinin son senelerinde (Eko) iskandil cihazlarla çok muvaffakiyetli, ve seri iş yapılmıştır. Dört sene devam etmiş olan çalışmaya rağmen, adanın yıldızdan itibaren doğuya kadar olan deniz dörtdesinin iskandilleri, yüzen buzların (donşak) çokluğu dolayısıyla ikmal edilememiş, ve müsait zamanlara bırakılarak hartanın basımı cihetine gidilmiştir.

Devam eden bu dört senelik deniz mesaisi esnasında Hükümet tarafından donanmadan ayırmak suretile verilmiş olan bir karakol gemisi istihdam edilmiş, ve üç sene için iskandil mesai partisi, hidrografi şubemize mütehassıs sıfatı ile celbedilmiş olan Mösyö (Rolf Kijaer) in fennî şefliği idaresinde bulunmuş, ve dördüncü sene ise donanmadan seçilmiş bir zatın teknik idaresine intikal etmiştir. Bütün bu mesai, donanmadan gönderilmiş (3) deniz subayına ifa ettirilmiştir.

(1928) senesi başlarında ele alınan ada sularının ölçümü, (1931) de ikmal edilmiş addolunarak (1932) senesinde (Oslo) şehrinde basılmıştır.

(Bear) adası deniz hartası, diğer (Spitzberg) adası gibi Norveç lişanı ile basılmışlarsa da, başlıklarındaki cümlelerin altına ayrıca İngilizce cümleler ile tercümeleri yazılmış, ve mevcut mürahhamatın Norveççelerine karşı İngilizceleri kaydedilmiştir. Halbuki: bunlardan, yani (Arktik) mintakası haritalarından maada olan İskandinavya Norveç deniz hartaları bütün bütün Norveç dilinde basılmıştır.

(Bear adası) Deniz haritası başlığının tarzı :

Mıntaka isminin altında (Merkator inkışafı) terkibi, ve bunun altında $74^{\circ}, 30$ arzişimaliye göre mikyası tabiinin $1:40000$ olduğu görülür. Bunun da altında (Ellipsoid) kürenin basıklığı miktarını göstermek üzere ($A=1:297$) miktarı; ve bunun da altında topoğrafik Diteylerden mesafe almak için kilometrik bir mesafe mikyası; ve bunu müteakip, metrik iskandillerin itca edilmiş olduğu (Cezri iktiranî) denilen (cezri ekmel) [Low Water of Spring tide] seviyesi; ve bundan sonra dahi vasati deniz seviyesinden itibaren irtifaların metrik olduğu ve irtifa münhanilerinin (50) metrede bir geçirilmiş bulunduğu, ve bunun peşinden, Felemenkliler tarafından (Spitzbergen) denilüp, halen Norveç lisanında (Svalbard [*]) tesmiye olunan adalar gurubunun ismile, (Norveç kutbî nevahi ve Spitzberg fennî istikşaf heyeti) cümlesi ve andan sonra dahi (Oslo 1932) ifadesi münderiç olup hartanın (1932) senesinde (Oslo) da basılmış olduğunu göstermektedir.

Bu başlığın heyeti umumiyesi altında dahi hartada kullanılmış olan işaretler ve remizler, hem Norveç dilinden ve hemde İngilizce olarak yazılmıştır.

Yine bu kısımda derinlik hatları (münhanileri) için şu malûmat tasrih edilmiştir:

10 metre	derinlikler,	ulama ufak noktalar ile,
20	"	" , ufak kesik hat ve nokta ile;
50	"	" , ufak kesik hatların teselsülü ile;
100	"	" , devamlı ince bir hat ile;
200	"	" , devamlı kalın " " " ;
300	"	" , " ince " " " ;
400	"	" , " kalın " " " ;
500	"	" , " ince " " " ;
1000	"	" , " kalın " " " ; gösterilmiştir.

[*] Bu isim, bundan 1000 sene evvellerinde buralarda balıkçılık ve kursanlıkla dolaşan Norveçyahlılar tarafından (çok uzak manasına) verilmiş bir isimdir.

Yine bu kısımdaki deniz dibi tabiat ve evsafı:

Norveç kelimelerinin remizleri ile gösterilmiş olup, İngilizce delâletleride mukabillerine konmuştur.

İsimler ve sair işaretler:

İngiliz hartalarında dahi mevcut aynı işaretler meyanında glasyerlerin getirdiği kum, ve taşların yığınlarını gösterir kumlu arazi işaretine, mini mini dairelerle gösterilmiş yuvarlak taşlar katılmış bir işaret göze çarparki, bu nevahiye ait hartalarda çok kullanılır.

Sahillerin denize cephe veren, ve vadileri ağzına müsadif

Adanın sahili ciheti şarkisi (536) metre irtifasına kadar mürtefi arazi zahuriyeden müteşekkil olup, diğer tarafları şimale doğru gittikçe inhitat kesbetmek üzere, bir çok adette büyük küçük göllerden ibarettir. Bu göllerin suları tamamen tath olup, bir çok çaylar ve derelerlede birbirlerine bağlıdırlar.

Adanın şimal ve garbına müsadif aksamının deniz yüzünden irtifai, azamî olarak, 50 metre olup bu havalide mevcut göllerin dahi deniz yüzünden irtifalarının, 20:45 metre oldukları görüldür. Gariptir ki, bu göllerin teşekkülâtına, ve ciheti imtidadına bakılırsa, hepsinin şimalden cenuba, bir istikamete doğru uzamış oldukları hayretle göze çarpar. Bu göller sularını denize veya birbirlerine dökerler.

Bu adayı teşkil eden arazi, değil ağaçla nebattan, hattâ çayır ve çemenle, çalı ve çırpıdan bile mahrum ve muarradır; her taraf kayalık ve çıplaktır.

Adanın dahili nirengi ve topoğrafisi, vaktile sivil müendisler marifetile yapılmış olup, nirengi noktaları taştan ve alelekser üstüvane, veya müstatilî menşur şeklinde bina ve

Adanın dahilî kısımlarına ait tafsîlâtın isimleri, sivil ni-rengî ve topoğraflar tarafından verilmiş isimler olup, denize ait olanları hidroğraflarca isimlenmiştir.

Adada hiç bir nüfusu meskûne yoktur. Ancak şimale ya-kın şark sahili üstünde, ve (Austerbag) denilen liman ma-hallinin gerisinde, ve sahile bir dekovil ile bağlı olan (kömür medeni) nde büyük savaştanberi bir miktar Norveçyalı kö-mür amelesile mühendisleri bulunuyor idisede, (1925) denberi kömürün evsafının bozulması dolayısıyla bu maden tatil edil-miştir. Ancak, buradaki (Tunheim) denilen mahalde üç ki-şilik bir kadro ile idare olunan bir (telsiz telgraf istasyonu) mevcuttur.

Norveç deniz hartalarında nazarı dikkati celbeden, ve hartanın ittisali olan diğer hartadaki maruf limanlara cihet ve mesafeyi müş'ir bulunan kırmızı hatar, (Bear adası) ha-rtasında dahi mevcuttur.

Bu ada üstünde hiç bir fener mevcut değildir, ve tesisine lüzum görülmemesinin enteresan sebebi şudur:

Bir taraftan kışın eylül, ve teşrin aylarında gece karan-lıklarının hükümferma olduğu sıralarda, esasen insandan hâli, ve her türlü ticarî trafikten mahrum olan, ve denizleri cumu-diyelerle taraf taraf mehaliki dai bulunan bu adaya hiç bir seyrü sefer olmaması; diğer taraftan, bu üç ay haricinde kalan aylarda dahi beyaz gecelerin başlaması hasebile denizde görünüşün mükemmelen cari olmasıdır.

Spitzberg Adası :

Balina bahkçıları Felemenkliler tarafından evvelee (Spitz-bergen) deye verilmiş olan bu isim, Norveçlilerce yine (Spitzbergen) şeklinde kullanılmıştır.

Bu ada, (Bear) adasının (126) mil şimalinde olup, aralarındaki geniş pasajın şimâl kısmı senenin (haziran) ve (temmuz) aylarından maada daima sabih buzlarla bezenmiş bulunur. Kutuplardan gelen bu cumudiyeler, akıntılarla şimali şarkiden gelerek ve bu kanal tarikle adanın cenubundan dolaşarak şimâli garbiye doğru yollanırlar. Buradaki cereyan sistemi, (serküleyşin) bir sistemidir. Kanalin cenup kısmının iskandilleri kesif olup şimaline doğru seyrekleşmektedir. Şarkına doğru ise, çok seyrek ve serpilmiş bir halde iskandiller görülür. Bilfarz, (297) metre bir derinliğin yanında bir (27) metrelik iskandil görmek daima kabildir; bunun için güvenle seyrüsefer imkânı yok gibi görülürse de, suları nisbeten, sığ görülen yerlerinde, adalar kadar büyük cesametleri haiz ve batık kısımları (50) metreye kadar olan bazı cumudiyelerin, mevcut sergüleyşirlerle muntazaman şarkdan garba geçmek suretile seyrettiklerinin daima meşhud olması, buralarda meşkül ve sığ derinlikler bulunması ihtimalini bertaraf ettiğine kail olunmaktadır.

Bu adanın cenubu şarkisinde bulunan, ve (Halomaneöya) denilen mevkiin (53) mil cenubu şarkisinde bulunan, ve şimali şarkiden cenubu garbiye doğru (155) mil tulinde olup, ancak yarım mil bir eni bulunan muhayyerül'ukul, ve (Hopen) isminde bir ada vardırki, buna İngilizler (Hope) ve yahut (Sea Horse - Deniz beygiri) ismini vermişlerdir. Bu ada bir bıçak ağzı gibi olup sahilleri dik, ve çok vahşidir. Bazı yerlerinde karaya çıkılacak yerler vardır, ve muhitinde hayli sığ sular mevcuttur. Adalardaki göller gibi, hatta nefsi (Spitzberg) adası gibi, bu adanın şeklinin şimalden cenuba uzanup sarkışı cidden mülâhazaya değer bir keyfiyettir

(Spitzberg) adası sularında hidroğrafik mesai mevsimi:

Senenin yalnız haziran (20) sinden itibaren eylülün birine kadar ancak (70) gün çalışılabilmektedir.

**Norveç hidroğrafi dairesinin vucude getirmiş olduğu
(Spitzberg) adası ve sularınaait deniz bratasının tetkiki:**

Bu adanın deniz hartası iki levhadan (paftadan) ibaret olup kısmı cenubisine ait olanı: 74° „30 arzı şimalisine göre 1: 750 000 mikyasındadır.

Bu adaya ait deniz hartasını mütalaa eden bir kimse, ada sahillerinin, daha ziyadesi doğu kısmında olmak üzere, bir çok kısmında uzun gılasyerlerin bu sahili örttüğüne, tarama ile gösterilmiş kısımlarından, ve boyasız olarak beyazca bırakılmış, ve (Bangiz) denilen buz sahalarından, derhal şahit olur.

Adanın cenup kısmına ait hartada, ada sahillerinde 8, 10 yerde demir mahalli gösterilmiş olup, bu kısmın şimaline yakın ve garp sahili üzerindeki bir körfezin cenup sahili üstünde (iki) yerde (telsiz telgraf istasyonu) ile (üç) yerinde (maden) ocakları, ve (üç) noktasında deniz fenerleri mevcuttur.

Bu ada hartası, irtifa münhanilerini haiz olmayup bütün nirengi noktalarile diğer bazı sahili nokatın rakımları gösterilmekle iktifa edilmiştir.

Dahili tafsilat yerleri, esasen de mevcut olmadığı için, boş olarak bırakılmıştır.

Bu adada dahi bir çok çaylar, dereler denize akmaktadır. Adanın en uğrak yeri, cenubu garbisindeki limanlardır ki, maden ocakları da buradadır.

Bu kömür madenlerine kömür gemileri gelen bazı İs-kandinavya balıkçıları kendi hususî yelkenli veya kürekli kayıklarile adanın garbışimâlisi sahillerine giderek, orada kendilerince tensip edilmiş mahfuz (Fiord) lara (Lıman-Koy) iltica ederek bazı kulübe kabilinden meskenler ittihaz etmekde ve şiddetli kışların müsait günlerinde buralarda, gerek

karada ve gerekse denizde yaşayan, derisi ve kürkleri çok makbul olan (lok), (deniz fili), (deniz aygırı), (beyaz ayı), (su samuru), (Beyaz tilki) ve binlercesi bir arada sürü halinde dolaşan (Penguin) ler [ki bu kuşların ayak üstü duruşları pek garip olup, denizde çok iyi yüzerler, fakat uçmasını bilmezler, ve daimâ avlandıkları için nesilleri gittikçe tükenmektedir. Bu kuşun kanatları balık kanadına benzer.], (Albatroslar), (Balıkçınlar) ve envai balıklar ve saireler gibi bir çok hayvanları avlarlar ve kışı burada geçirirler. [*]

[*] Adanın biyolojisine ait biraz bilgi verelim:

Bu ada civarındaki foklar, son baharda, deniz buz tutmaya başlayınca (Niv-favundlend) kıyılarına hicret ederler ve ilk baharda ora kıyılarında yavruladıktan sonra, tekrar şimâle dönerler, ve memeli hayvanat cinsinden olduğu için yavrualarını emdirirler. Bu balıklar, Amerika ve Avrupayı şimali balıkçıları tarafından muntazaman gemilerle avlandıkları için nesilleri günden güne azalmaktadır. (Ayı balığı) ismi dahi verilen foklar, iki metre cesametinde olup (Grinlerd) ehalisi (Eskimo) lar tarafından derileri elbise makamında kullanılmaktadır. Etini de yeyüp, yağını ve kanını içerler, ve bazen tenvirat için yağında kandillerde yakarlar. Bu fokların bazısı (9) metre kadar cesamette olurki, (Deniz fili) adını alırlar. Bunların bıyıkları da vardır. Foklar yavrularını büyütmeyle meşgul iken karada asla gıda almazlar, ve üç ay müddetle bir şey yemeden yaşarlar.

(Deniz aygır) larına (Mors) ismi verilir ki, bunların üst çenelerinden aşağıya doğru uzayan dişleri fil dişi kadar kıymetlidir. Bu hayvanların boyları 3,4 metre kadardır. Karada, ve buzlar üzerinde yürürler. Dişleri, derileri, yağı ve kılları için avlanırlar, ve denizin dibine kadar inerler; karalarda, ve deniz üstünde uyurlar.

Bu havali hayvanatından (beyaz ayılar), buzlar arasında yaşarlar, ve yüzmekte pek marifetli oldukları için, bir buz parçası üstüne çıkıp akıntıların sevkile okyanuslarda dolaşırlar. Bu ayıların gıdalarını, balıklar, foklar, ve deniz filleri teşkil ederler. Birde (Kaşalot) denilen deniz a'nber balıkları vardır.

[Spitzberg] adasının garp sahillerinde avlanan bu balıkçılardan, ve avcılardan maada, sureti mahsusada Norveçyada imal edilmiş balıkçı gemileri de, gerek bu sularda, gerekse daha cennubi sularda, ve İskandinavya açıklarında balina avı yapan gemiler dahi dolaşırlar. Balinalar hava teneffüsüyle yaşarlar, ve sık sık deniz yüzüne çıkarlar, ve memeli hayvanlardandırılar, ve boyları 18 : 20, enleri 12 metre kadardır. Kuyrukları balıklarınkinin aksine olarak dikine olmayıp yassılığınadır, sebebiide (6) metre kadar enliliği olan bu kuyruğun çok derinlere inüp çıkmayı temin etmeğe hadim olmasıdır. Balinaların rengi koyu mavidir, ve dalgalar arasında güç farkolunur. Balinanın kafası (7) metre kadar olup, ağzı (4) metre kadar açıktır. Gıdasını yalnız ufak balıklar, yengeçler, istakozlar teşkil eder. Bu balığın ağzı bir insan ayakta duracak kadar geniş olduğu halde boğazı yumruk sığmayacak kadar dardır ve mide-sine inen enbubesi ise, bir baston kutru kadardır. Balinalar, zıpkınlar ve mermilerle avlanmakta olup, kış tarafından açılan bir menfezden derinundaki havuza bu balıkları alan tertibatı haiz gemiler vardır.

“Spitzberg, Adası deniz fenerleri:

Spitzberg adasının “İsfjorden,, denilen cenubu garbi limanının cenup sahilinde (3) tane deniz feneri mevcut olup, (2) içerdeki küçük, ve dışarda kalan üçüncüsü büyüktür. Bu fenerler, madenlerde çalışan buz kıran gemilerin, ve bazan İskandinavdan gelmekte olduğu telsizle anlaşılan erzak ve sair gemilerinin girip çıkmalarına medar olmak üzere, velhasıl trafik müddetince, ve karanlıkların hüküm sürdüğü eyül, ve birinci ve ikinci teşrin aylarında yakılırlar. Diğer zamanlar, “beyaz geceler,, dolayısıle yakılmazlar.

Nirengi noktaları :

Dikkat edilirse bu ada üzerinde alınmış bütün nirengi noktalarının, hep sahile müesses olup mukabil sahillerde, yine aynı şerait dahilinde kurulmuş nirengi noktaları ile müsellesat şebekesi teşkil edilmiş olduğu, ve geçilmesi çok müşkül Bangizler dolayısıle dahillerde nokta alınmadığı görülür.

Telsiz İstasyonları :

Bu adanın, fenerlerle donanmış olan ve garbinde kâin bulunan uzun bir Fiordının cenup sahilinin 2 yerinde, telsiz telgraf istasyonu mevcut olup, evvelce bulunduğunu zikrettiğimiz “Bear adası,, telsiz istasyonu, ve aynı zamanda yine Norveç Hükûmeti hâkimiyetinde olup Grinlent tarafına tesadüf eden Jan Mayan adasında [*] mevcut telsiz istasyonu, ve Danimarka idaresinde olan (Grinland) in şark sahilinde mevcut bulunan bir diğer Norveç telsiz telgraf istasyonları arasında, meteorolojik, daimî bir münasebet mevcut olup muayyen zamanlarda İskandinavya neşri malûmat ve ihbarat

[*] Bu adada, bundan 50 yıl evvel Avusturya - Macaristan İmparatoru (Fransova Jozef) tarafından gönderilmiş olan bir fen heyeti tarafından Miknatısı ve Heyi rasatlar yapılarak mevzii coğrafi tayin edilmiştir; ada bu gün dahi gayri meşkûn olup üzerinde ancak (3) telsizci vardır, ve ada 372 kilometre kare mesahasındadır, ve volkaniktir, ve üzerindeki (Beerenberg) yanar dağı 2267 metre irtifaındadır. Ada 1614 de keşfedilmiştir.

ederler, ve bilhassa kesretle, şiddetle esen, ve İskandinavya sahillerini çok müteessir eden karayel, ve batı fırtınalarını zuhurundan evvel bildirirler.

Spitzberg adası civarında deniz dibi ahvali:

Bu adanın (fiord) denilen girgin körfez ve limanlarının deniz dibi ahvali alelekser, çamur, ve kum, ve kumlu çamur olup hariçlerinde, ve açık sularda taş, kaya, ve bazı yerlerinde kumlu çamur, ve hattâ çamur mevcuttur. İyî demir tutan yerleri de vardır.

Harta numaraları ve pusula şekilleri ve saire:

Bu adanın iki levhadan ibaret olan hartalarının numaraları dört köşesine de konmuş olup, diğer İskandinavya hartalarında olduğu gibi yalnız üst sol, ve alt sağ köşesinde değildir. İngilizce Admiralti hartalarında ise, bu numaralar yalnız alt sağ köşeye mevzudur. Bu hartada dahi, metrenin kulaca tahvil cedveli, ve sair İngilizce (Term) ler mevcut olup, nefsi İskandinavya deniz hartalarında bunlar mevcut değildirler, ve termler dahi eski ve yeni Norveç lisanından muharrerdirler.

(Spitzberg)adasının şimal kısmını gösteren deniz hartası:

Bu harita: 79° „30 arzı şimaliye nazaran, 1: 600,000 mikyasında olup, bunun dahi sahillerinde (20) tane kadar demir yeri mevcuttur.

Bu adanın şimali garbi sahillerinin şimaline müsadif, ve (1000) kulacı mütecaviz derinlikte olup muntazaman geçirilmiş olduğu görülen bir iskandil hattının, cumudiyelerin mani olması dolayısıle bir deniz altı gemisi tarafından, denize dalmak suretile yapılmış olduğu, kaydedilmeğe çok sezadır. Bu iskandilleri yapan zatın, Mıstır (Wilkins) isminde bir fen adamı olup, bir Amerika deniz altı gemisi ile yaptığı söylenmektedir.

Bu hartaların fiatları, alt kenar çerçevesinin ortasında mukayyettir.

Sol köşeleri, hüçük tashihlerin kaydına mahsus olup, son tarih dahi bir mühür ile damgalanmıştır.

Norveç deniz hartalarının bazılarına, hartanın muhtevi olduğu arzlara mütenazır olmak üzere, (bir tül mikyası) dahi resmedilmiş olduğu görülür.

Norveç Hükûmeti deniz hartaları yekûnu:

Norveçlilerin, (Svalbard) denilen (Spitzberg) ve tevabii adalara ait olmak üzere on parça deniz hartası ve pılanları mevcut olup, bunlardan:

(Bear) adasının 1: 40000;

(Bear) adası sularının 1: 350000;

(İcfeird) ile beraber (Bellsound) dan (Foreland) Bankına kadar 1: 200000:

Cenup burnundan (Bellsound) a kadar 1: 200000;

(Svalbard) ın şimal parçası 1: 750000;

(Svalbard) ın cenup parçası 1: 750000;

Şimali Svalbard 1: 600000;

(King) limanı ve (Kros) limanı 1: 100000;

Mikyasında hartalara maliktir.

Bunlardan (Bellsound), Spitzberg adasının cenuptan itibaren ikinci garp limanıdır.

(İcfeird), Spitzberg adasının, cenuptan itibaren üçüncü garp limanıdır.

Basım tarihleri ise, sıra ile 1932, 1931, 1932, derdesti ihzar, 1933, 1933, 1934, 1934 seneleridir . Yani Norveç sahillerine ait, ve 50, 100 bin mikyasında olmak üzere takriben (200) parçaya yakın deniz hartası vardır.

Norveçyalıların Spitzberg şimalinde ve kutuplardaki keşif mesailer:

Meşhur bir seyyeh, ve kâşif olan Norveçli Amundsen, şimali garbi geçidinden en evvel geçen, ve cenup kutbunu bulan, ve şimal kutbuna ilk defa balonla giden bir zattır. Bu zat, 88°,20 şimal arzına kadar gidüp, tamamen buzlardan müteşekkil arızalı bangizlerle örtülü buz sehralarından, ve bir buz okyanusundan başka bir şey olmayan kutbı havalide (Eko) iskandil makinesile yaptığı tecrübelerde (3400) metre bir derinlik bulmuş, ve bu havalide hiç bir kara nişanesi bulunmadığına kanı olmuştur.

1903 den 1905 yılına kadar iki sene müddetle ve motorlu ufak gemisile, Avrupa şimalinden Behrenk boğazına geçen, yine bu zattır. 1926 senesinde dahi (Spitzberg) adasından (Norge) adındaki balonu ile uçarak şimal kutbuna varan, ve üzerinden geçüp Alaskada yere inen yine bu zat olmuştur.

Son zamanlarda bir hava gemisile kutba gitmiş olan bir İtalyan fen heyetinin uğradığı kaza üzerine Amundsen, 3 Fransız, ve 2 Norveçyalı ile bu heyetin hayatını kurtarmağa koşmuş isede kazaya uğrayup hayatını bu uğurda gaybetmişdi. (Amundsen) in uğradığı felaket üzerine, Ruslar bir tayyare ile kutup havalisine giderek İtalyan heyeti seferiyyesinden bir kaç kişiyi kurtarmışlar isede (Amundsen) e dair bir emmare elde edememişlerdir. Bu hadise akabinde Norveç ve Fransız kruzerlerinin Arktik sularında yaptıkları araştırmalardan da bir verim çıkmamıştır.

Mevzii ve iklimî ahval:

66°,33 arz dairesi üzerindeki mevakide kışın en kısa bir gününde Güneşin yalnız görünüp gaybolduğu ve senenin en uzun yaz gününde ise 24 saat müddetle ufuktan yukarı kalkup hiç gece olmadığı, ve tam kutupda ise altı ay kadar

gündüz ve bir okadar da gece olduğu malûmdur. Kutup ile kutbî arz dairesi denilen mezkûr 66°,33 arasındaki mahallerde dahi yazın gündüzlerin ve kışın gecelerin, günlerce, haftalarca ve hatta aylarca sürüp gittiğide cümlece müsellemdir.

İskandinavya şimalinin malûm olan soğuklarına, ve senenin büyük bir kısmında bu havalinin buzlarla malâmal olmasına rağmen, nefsi iskandinavya sahillerinde ne kar, ve nede buz görülmez. Denizlerin getirdiği ılık sular buna manıdır. Ancak yüksek tepelerde ve dağlarda bu hadisei tabiiye tekevvün eder.

Adolf Hoel :

Kutbi nevahide, başlıca "Svalbord,, adaları ile "Greenland,, de 20 senedenberi "Geolojik,, ve "Batanik,, elemeler, ve incelemeler yapan bir zatin, buralara ait çok önemli eserleri mevcut olup, kendisi Avrupaca tanınmış ünlü adamlara dahildir.

Son söz:

Hidrografi ekspertimiz M. (Rolf Kijaer) in vukubulan talep üzerine bilhassa Norveçyadan getirtmiş olduğu hartaların yapılan tetkikatına, ve kendisine vaki olan sorgulara verdiği cevaplara istinaden, ve bazı müteferri malûmat dahi ilâveten şu mevzu hazırlanmış, ve enterese eder diye hartacı arkadaşlara sunulmuştur.
